

Posvojenje starijeg djeteta

A young child with light-colored hair is shown in profile, blowing bubbles. The child's mouth is open, and several bubbles are visible in the air. The background is a soft, out-of-focus green. The overall mood is joyful and carefree.

Mirjana Marčetić-Kapetanović, prof. psiholog
“Na drugi način”, udruga za pružanje psihosocijalne i pedagoške pomoći djeci,
mladima i obitelji

16. svibnja 2013.

- Posvojenje starijeg djeteta zahtjevno je u fizičkom , emocionalnom i mentalnom smislu.**

- Potrebno je**
 - **fizički brinuti o djetetu**
 - **upoznati i razumjeti novu osobu**
 - **pokušati naći najbolji odgovor na poteškoće i probleme djeteta**

Mnogi ljudi zaziru od posvojenja starijeg djeteta jer

- **misle da se radi o formiranoj osobi**
- **da su neke karakteristike nepromjenjive.**

Svoj osobni razvoj, promjene i sazrijevanje vide kao trajni proces.

Ne misle da su se prestali razvijati u dobi od 5, 10 ili 20 godina.

Je li u redu misliti da dijete od 8 ili 10 godina nije sposobno mijenjati se, osobito ako se promijene njegove životne okolnosti?

Sva djeca koja moraju biti izdvojena iz svoje obitelji rizična su djeca.

Iskusila su neuobičajeni stres, njihov razvoj je ometen.

Osobe koje posvoje starije dijete u jedinstvenoj su poziciji da

- **preveniraju kako životne krize ne bi postale patogene**
- **da spriječe da iskustvo separacije ne preraste u deprivaciju**
- **da osiguraju odgoj koji će prevladati deficite iz prošlosti.**

Jedno od najljepših iskustava roditelja djece posvojene u starijoj dobi je sudjelovanje i praćenje tih promjena.

Prije posvojenja roditelj bi trebao:

- 1. Upoznati se s razvojem djeteta općenito**
- 2. Upoznati se s načinom kako razgovarati s djetetom (slati jasne "ja" poruke, dopustiti izražavanje emocija i poticati ih, pokazati djetetu da se možemo s njim identificirati i razumjeti njegove osjećaje)**

3. Pripremiti se i pitati slijedeće:

- a) prehrana**
- b) spavanje**
- c) samostalnost**
- d) igra**
- e) govor**
- f) odnos s drugom djecom**
- g) uspjeh u školi**

h) funkcioniranje u obitelji

(prilagodba, reakcije na zahtjeve, disciplina, izražavanje emocija, reakcije na iskazivanje emocija, dodire, preferencije muških ili ženskih osoba, traže li odobravanja i u kom obliku)

i) samokontrola i socijalne vještine

(kontrola stolice i mokrenja, laganje, krađe, kontrola impulsa, briga o imovini)

j) seks

(što je djeci rečeno o toj temi)

k) strahovi

l) svijest o samome sebi

(mišljenje o sebi, nošenje s neuspjehom, stresom, ljutnjom, psihičkom i fizičkom boli).

Neposredno po dolasku u obitelj, starija djeca prolaze kroz

- razdoblje "medenog mjeseca"
- razdoblje "testiranja".

- ❑ Razdoblje “medenog mjeseca” karakterizira gotovo savršeno ponašanje.
- ❑ U razdoblju „testiranja“ djeca se mogu ponašati na način koji može ugroziti razvoj odnosa roditelj-dijete.

- ❑ U razdoblju “testiranja” djeca mogu
 - stvoriti otpor prema zbližavanju s roditeljima
(jer su navikli da nije pametno i sigurno zbližiti se sa odraslima)
 - mogu biti agresivni
(jer su naučeni da je svijet prostor gdje odrasli ne mare za djecu)
 - mogu konstantno provjeravati svoje posvojitelje sa pitanjima tipa “ Da li me stvarno voliš ? Da li ćeš me i ti ostaviti ?

- U razdoblju “testiranja” djeca mogu
 - se početi neprikladno ponašati (jer su tako dobivali pažnju odraslih)
 - odbaciti pokušaje roditelja da se brinu za njih (jer su naučeni brinuti se sami za sebe)

- U razdoblju “testiranja” djeca
 - mogu pokušati stvoriti distancu između sebe i roditelja koristeći
 - psovke
 - laži
 - fizičku agresiju
 - odbijanje kontakta očima.
 - mogu
 - zanovijetati,
 - cedrati,
 - manifestirati teškoće kod jela i spavanja,
 - regresiju u higijenskim navikama

- Takvim ponašanjem dijete želi utvrditi da li ga roditelji prihvaćaju kao člana obitelji samo kada se ponaša dobro, ili može biti i "loše".
- Dijete želi biti članom obitelji, ali želi utvrditi kako daleko može ići u svom ponašanju.

Uspostava privrženosti (attachment)

- Što je dijete u vrijeme posvojenja starije, veća je i zabrinutost roditelja oko mogućnosti uspostave odnosa privrženosti i bliskosti
- Proces uspostave privrženosti između roditelja i starijeg djeteta sličan je procesu kod mlađe djece
- Starija djeca se često ponašaju poput kronološki mlađe u ranim fazama stvaranja privrženosti

- Proces uspostave privrženosti može trajati tjednima, mjesecima ili godinu i više.
- Otac i majka vjerojatno neće istodobno niti na jednak način ostvariti privrženost.
- Dijete može odbacivati jednog roditelja

Kad je jedan roditelj odbačen

Što možemo učiniti

- Imati podršku partnera, drugog roditelja
- Zadobiti povjerenje djeteta
- Davati važnost procesu hranjenja
- Ostati mirni
- Držati dijete u naručju, prigrliti
- Biti strpljiv

- ❑ Roditelj ne bi trebao osjećati kako mora požuriti taj proces ili kako je neuspješan ako proces duže traje.

Roditelji mogu osjećati neuspjeh ili poteškoću kod posvojenja starije djece zbog

- straha
- gubitka kontrole

☐ Strah najčešće sadrži:

- brigu da se dijete neće promijeniti (poboljšati)
- zabrinutost da će dijete upasti u teškoće sa zakonom, nemoralno ponašanje, osobni neuspjeh
- bespomoćnost koja nastaje iz osjećaja da nema rješenja
- krivnju zbog osjećaja da je roditelj taj koji uzrokuje probleme
- strah da je posvojenje bila pogreška
- zabrinutost zbog mogućeg utjecaja posvojenja na obitelj kao cjelinu ili na pojedine članove
-

- ❑ Osjećaj gubitka kontrole obično proizlazi iz 3 izvora:
 - roditelji misle da je situacija bezizlazna i da se ništa ne može učiniti
 - mogući zaključak da s djetetom nešto nije u redu
 - djetetovo ponašanje ili osobnost izaziva jaki negativni odgovor

- Najvažnije što roditelj može pokloniti starijem djetetu koje dolazi u obitelj je

Vrijeme

Igrajte se, razgovarajte, družite, jedite zajedno kako biste što prije uspostavili lijepa obiteljska sjećanja.

5 savjeta za uspostavu privrženosti

1. Imajte realna i fleksibilna očekivanja
2. Gledajte svijet dječjim očima
3. Ne stvarajte problem oko nevažnih stvari
4. Pružite djetetu djetinjstvo kakvo do sada nije imalo
5. Budite strpljivi

“Alati” za uspostavu čvrste rivrženosti

□ “Šest riječi”

- Budite suosjećajni
- Budite čvrsti (u postavljanju granica)
- Budite proaktivni

- Većina posvojitelja i djece uspješno se prilagodila i uspostavila odnos privrženosti i bliskosti.

Ključ roditeljskog uspjeha

- dobra priprema
- realistična očekivanja
- afektivne roditeljske sposobnosti
- adekvatna potpora

Zaključak

- Važno je da svatko od nas, tko je izabrao posvetiti se djeci, tko je postao dio sustava, stalno preispituje vlastitu praksu i uvjerenja o važnosti svakog djeteta i njegove potrebe i prava da bude dio obitelji.
- Stoga je nužno za svako dijete što je moguće prije i temeljitije procijeniti i preispitati mogućnosti zbrinjavanja u njegovom najboljem interesu.

Hvala na pažnji !